

การติดตามตรวจสอบ และเฝ้าระวังคุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs)

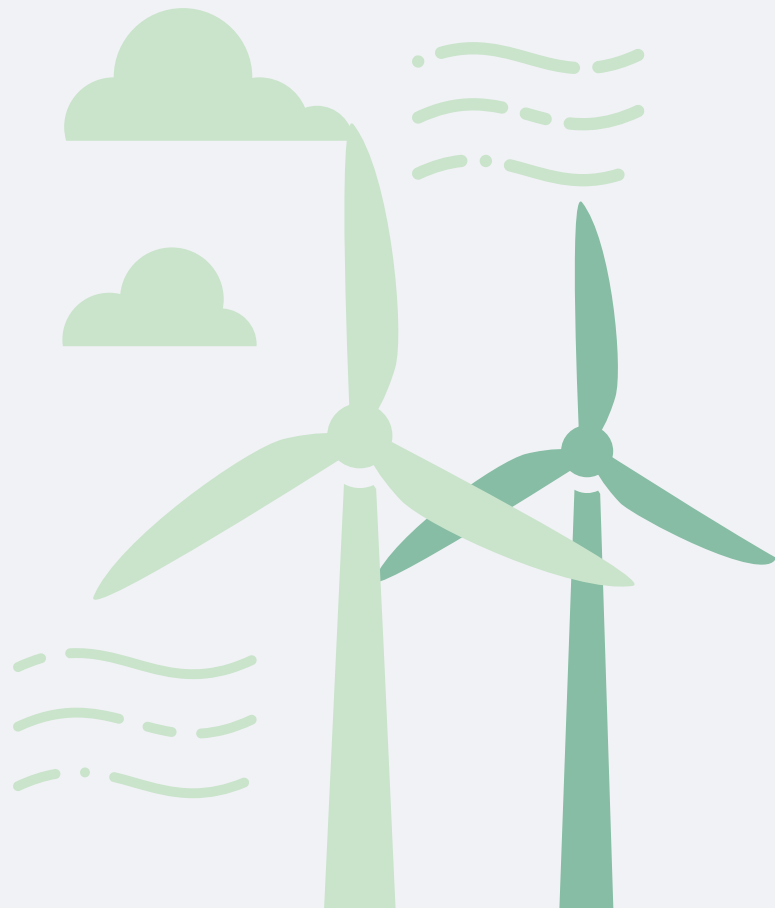
จิรภัทร์ ทองอนันต์ นักวิทยาศาสตร์ปฏิบัติการ
กองเคมีภัณฑ์และผลิตภัณฑ์อุปโภค

ปัจจุบันปัญหามลพิษทางน้ำ อากาศ ดิน และสารเคมีที่เกิดจากการเผาไหม้เชื้อเพลิง การเผาพื้นที่เพื่อทำการเกษตร ไฟไหม้ป่า การใช้สารเคมีในการเกษตร การทิ้งน้ำเสีย และสิ่งปฏิกูลจากแหล่งชุมชน หรือโรงงานอุตสาหกรรม ล้วนเป็นสาเหตุที่อาจก่อให้เกิดการเจ็บป่วยและเสียชีวิตก่อนวัยอันควร ดังนั้นปัญหามลพิษจึงควรได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน เพื่อลดผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals) เป้าหมายที่ 3.9 ลดจำนวนการตายและการเจ็บป่วยจากสารเคมีอันตรายและจากมลพิษและการปนเปื้อนทางอากาศ น้ำ และดิน ให้ลดลงอย่างมากภายในปี พ.ศ. 2573 และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580) ประเด็นที่ 18 เรื่องการเติบโตอย่างยั่งยืน เป้าหมายย่อยคุณภาพอากาศ เสียง และความั่นสะเทือนอยู่ระดับมาตรฐานของประเทศไทย

ภาพสภาพบรรยากาศ

จากรายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย พบว่า คุณภาพน้ำในปี 2564 แหล่งน้ำสายหลัก 59 แห่ง และ 6 แหล่งน้ำนิ่ง อยู่ในเกณฑ์ดีมากร้อยละ 2 เกณฑ์ดีร้อยละ 40 เกณฑ์พอใช้ร้อยละ 44 และเกณฑ์เสื่อมโทรมร้อยละ 14 ทั้งนี้ เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2563 พบว่าแหล่งน้ำโดยรวมคุณภาพน้ำดีขึ้นเล็กน้อย ขณะที่สถานการณ์คุณภาพอากาศมีปัญหามลพิษหลัก คือ ฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน 2.5 ไมครอน (PM2.5) ฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน 10 ไมครอน (PM10) และก๊าซโอโซนมีแนวโน้มเกินค่ามาตรฐานมากขึ้น โดยสถานการณ์ของเสียอันตรายจากชุมชนเพิ่มสูงขึ้น และในปี พ.ศ. 2563 ปริมาณของเสียอันตรายประเภทซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องอันเป็นผลมาจากปัจจุบันประชาชนมีความต้องการและนิยมใช้เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มากขึ้นขณะที่ในภาคการเกษตรในปี 2564 มีการนำเข้าสารเคมีจำนวน 136,140 ตัน ซึ่งยังขาดการควบคุมอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่การนำเข้าสารตั้งต้น การผลิต การนำไปใช้ประโยชน์ ตลอดจนการทำลายกากของเสียจากการใช้งาน ทั้งนี้ยังตรวจพบสารเคมีกำจัดศัตรูพืชตกค้างในสิ่งแวดล้อมทั้งในดิน น้ำ และตะกอน

ตารางที่ 1 เกณฑ์คุณภาพน้ำ แหล่งน้ำผิวดินของแต่ละภูมิภาค^[1]

เกณฑ์คุณภาพน้ำ (คะแนน WQI)	แหล่งน้ำผิวดินในภาคต่างๆ ของประเทศ (ค่าคะแนน WQI)					ร้อยละ	จำนวน แหล่งน้ำ
	ภาคเหนือ	ภาคกลาง	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคตะวันออก	ภาคใต้		
ดีมาก (91-100)	-	-	-	-	ตาปีตอนบน (91)*	2	1
ดี (71-90)	อิง (71)*	เพชรบุรีตอนบน (86) กุยบุรี (80)* ปราณบุรี (80) แควน้อย (79) แควใหญ่ (78) แม่กลอง (72)*	หนองหาร (80) ลำตะคองตอนบน (76) เลย (75) สงคราม (75) อุบล (74) เสียว (74) พอง (71)*	พังราดตอนล่าง (75)* จันทบุรี (75)* ประแสร์ (73)* เวฬุ (76)* ตราด (71)*	ตรัง (78) ปากพ่อง (74)* ตาปีตอนล่าง (74) พุมดวง (73) ทะเลน้อย (72) สายบุรี (72) หลังสวนตอนบน (71)	40	26
พอใช้ (61-70)	วัง (69) น่าน (68) ลี (68) แม่จาง (68) ยม (67) บึง (66) กก (65) กรีนพะเยา (63) บึงอะเท็ด (61)	เจ้าพระยาตอนบน (68) เพชรบุรีตอนล่าง (66) น้อย (64)* ทำจีนตอนบน (64) เจ้าพระยาตอนกลาง (62) ป่าสัก (62)*	ชี (70)* ลำชี (69)* มูล (66)-ลำปาว (61)*	ระยองตอนบน (70)* ปราจีนบุรี (64) บางปะกง (63) นครนายก (63)	ปัตตานีตอนบน (70)* ทะเลหลวง (69)* ทะเลสาบสงขลา (68)* ชุมพร (66) ปัตตานีตอนล่าง (66) หลังสวนตอนล่าง (64)	44	29
เสื่อมโทรม (31-60)	กวาง (53)	ทำจีนตอนกลาง (58) สะแกกรัง (55) ลพบุรี (55) ทำจีนตอนล่าง (47) เจ้าพระยาตอนล่าง (39)	ลำตะคองตอนล่าง (42)	พังราดตอนบน (59) ระยองตอนล่าง (58)	-	14	9
เสื่อมโทรมมาก (0-30)	-	-	-	-	-	-	-

หมายเหตุ : ++ คือ แหล่งน้ำที่มีคุณภาพน้ำดีขึ้น 2 ระดับ เมื่อเทียบกับปี 2563
+ คือ แหล่งน้ำที่มีคุณภาพน้ำดีขึ้น 1 ระดับ เมื่อเทียบกับปี 2563
- คือ แหล่งน้ำที่มีคุณภาพน้ำลดลง 1 ระดับ เมื่อเทียบกับปี 2563

ด้านการตรวจสอบและการเฝ้าระวังมลพิษทางอากาศ กรมวิทยาศาสตร์บริการร่วมกับมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี และมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เก็บตัวอย่างฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน 2.5 ไมครอน (PM2.5) และฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน 10 ไมครอน (PM10) ในปล่องปล่อยสู่อากาศ ซึ่งเป็นแหล่งกำเนิดของฝุ่นละออง และเก็บตัวอย่างฝุ่นละอองในบรรยากาศพื้นที่จังหวัดกรุงเทพมหานคร นนทบุรี สมุทรปราการ และสมุทรสาคร เพื่อเฝ้าระวังคุณภาพอากาศที่อาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพได้

ทั้งนี้กลุ่มคุณภาพสิ่งแวดล้อม กองเคมีภัณฑ์และผลิตภัณฑ์อุปโภค ยังให้บริการวิเคราะห์ ทดสอบตัวอย่างน้ำเสีย/น้ำทิ้ง ดิน กากอุตสาหกรรม อากาศในพื้นที่ทำงานและในบรรยากาศ ทดสอบมลพิษทางเสียง แสง และความร้อนในสถานประกอบการ โรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งเป็นการติดตามตรวจสอบ และเฝ้าระวังคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทั้งภาคเอกชน ภาครัฐ และภาคประชาชน รวมทั้งเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนประเทศไทยในการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) เป้าหมายที่ 3 การมีสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี (Good health and well-being)

ภาพเก็บตัวอย่างฝุ่นละออง PM2.5 ในปล่องปล่อยสู่อากาศ รูปที่ 3 เก็บตัวอย่างฝุ่นละออง PM2.5 และ PM10 ในบรรยากาศ

เอกสารอ้างอิง

1. กองจัดการกากของเสียและสารอันตราย กรมควบคุมมลพิษ. รายงานสถานการณ์ของเสียอันตรายจากชุมชนปี พ.ศ. 2563. อ้างถึงวันที่ 18 เมษายน 2565] เข้าถึงจาก: https://www.pcd.go.th/wp-content/uploads/2021/10/pcdnew-2021-10-11_07-24-59_729281.pdf.
2. กองจัดการคุณภาพน้ำ กรมควบคุมมลพิษ. รายงานการดำเนินงานกองจัดการคุณภาพน้ำ พ.ศ. 2564. [อ้างถึงวันที่ 18 เมษายน 2565] เข้าถึงจาก: https://www.pcd.go.th/wp-content/uploads/2022/03/pcdnew-2022-03-23_07-54-16_367947.pdf.
3. กรมควบคุมมลพิษ. สรุปข้อมูลรายปีสถานีตรวจวัดถาวร ต่างจังหวัด ปี 2564. [อ้างถึงวันที่ 18 เมษายน 2565] เข้าถึงจาก: http://air4thai.com/forweb/getReport.php?file=prov_2021.
4. สำนักควบคุมพืชและวัสดุการเกษตร กรมวิชาการเกษตร. รายละเอียดการนำเข้าวัตถุอันตรายทางการเกษตร ปีพ.ศ. 2564. [อ้างถึงวันที่ 18 เมษายน 2565] เข้าถึงจาก: <https://www.doa.go.th/ard/wp-content/uploads/2022/03/1.-รายงานสรุปการนำเข้าวัตถุอันตรายทางการเกษตร-ปี2564-รายละเอียด.pdf>
5. สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. รายงานความก้าวหน้า เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศไทย พ.ศ. 2559-2563. [อ้างถึงวันที่ 18 เมษายน 2565] เข้าถึงจาก: https://sdgs.nesdc.go.th/wp-content/uploads/2021/11/Thailands-SDGs-report-2016-2020-book_for-web-1.pdf.
6. Throughwave Thailand. [อ้างถึงวันที่ 1 มิถุนายน 2565] เข้าถึงจาก: <https://i2.wp.com/www.throughwave.co.th/wp-content/uploads/2020/01/Bangkok-air-pollution.jpg>